

Силабус
навчальної дисципліни
Сучасна світова історіографія
для спеціальності: 032 Історія та археологія
1 курс, магістр
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма «Історія»
Спеціальність 032 Історія та археологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти другий

Викладач (і)	Федорик Юрій Володимирович
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/gef/structure-gef/kaf-istor/composition-kaf-istor/fedorik/
Контактний тел.	0999058168
Е-mail викладача:	Jurij83fedoryk@gmail.com
Графік консультацій	Четвер 11.10-12.30

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4/120	16	16	88	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: історіографія, національні історіографічні традиції, постмодернізм, методологія історії, історична пам'ять, соціальна історія.

Мета та предмет курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни сучасна світова історіографія є глибоке вивчення історіософської спадщини вітчизняних та зарубіжних істориків, напрямків і шкіл, їх суспільно-політичних поглядів і історичних концепцій. Мета курсу включає ознайомлення з оцінками ними народів, проблем, процесів, подій і фактів історичного минулого світових країн, критичне, неупереджене осмислення непростого процесу розвитку історичної науки нашого самобутнього народу, що зробив суттєвий внесок у скарбницю світової цивілізації.

Предметом вивчення дисципліни є закономірності нагромадження знань і розвитку історичної думки у післявоєнний період в світі, трансформація історіографічних шкіл та напрямків дослідження у світі після Другої світової війни.

Компетентності та програмні результати навчання:

Загальні компетентності

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК 04.** Здатність спілкуватися іноземною мовою. **ЗК 05.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). **ЗК 06.** Здатність працювати в міжнародному контексті. **ЗК 07.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. **ЗК 09.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності

СК 01. Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію. **СК 02.** Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук. **СК 03.** Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології. **СК 04.** Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямків та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки. **СК 06.** Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області. **СК 08.** Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями. **СК 09.** Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії та археології. **СК 10.** Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики. **СК 13.** Критичне розуміння сучасного стану розвитку та засад функціонування історичної науки. **СК 14.** Здатність викладати результати дослідження на письмі, належним чином послуговуючись історіографічним методологічним інструментарієм. **СК 15.** Здатність на фаховому рівні аналізувати різні типи і види джерел для історичного дослідження з використанням методологічного й теоретичного інструментарію

Програмні результати навчання

ПРН 1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.

ПРН 2. Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології. **ПРН 3.** Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів. **ПРН 4.** Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проектів. **ПРН 5.** Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки. **ПРН 6.** Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання. **ПРН 7.** Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. **ПРН 8.** Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо. **ПРН 9.** Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн. **ПРН 10.** Прогнозувати та планувати освітній процес на основі порівняння запланованих та фактичних результатів, визначення досягнень та виявлення проблем, внесення коректив у плани на майбутнє. **ПРН 11.** Створювати оригінальні дослідницькі задачі або гіпотези на основі новітніх наукових досягнень, виявляючи проблеми, що потребують додаткового дослідження. **ПРН 12.** Вміння аналізувати різні історичні концепції та теорії, розуміння різних підходів до вивчення історії та їхнього впливу на формування історичних знань. **ПРН 13.** Вміти формулювати чіткі, логічні та переконливі аргументи на письмі, робити умотивовані узагальнюючі висновки, використовуючи історіографічний методологічний інструментарій. **ПРН 14.** Володіти навичками критичного та аналітичного мислення при роботі з історичними джерелами різного типу, включаючи вміння розпізнавати різні точки зору, визначати суперечності та ангажованість джерел. **ПРН 15.** Вміти визначати потреби та очікування аудиторії й адаптувати спосіб комунікації відповідно до цих потреб, включаючи використання наочних та технічних засобів навчання, фіксації та передачі інформації.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Історичні знання у сучасній світовій історіографії.

Тема 1. Провідні напрямки і школи в сучасній світовій історіографії. Кліомертика та її перспективи. Культурно-антропологічна історія. Мікроісторія та локальна історія. Гендерні студії.

Тема 2. Розвиток польської історіографії. Чеська історіографія. Особливості післявоєнного розвитку історіографії. Основні напрями історичних досліджень.

Вивчення національної історії. Історіографічні традиції та здобутки. На шляху до сучасності. Перебудова історичної науки. Основні напрями досліджень.

Тема 3. Деякі особливості формування історичних знань на Африканському континенті. Загальні риси історіографії на африканському континенті. Зародження та етапи розвитку історичних знань. Історіографія в другій половині ХХ ст. Спеціально-наукові методи. Конкретно-наукові методи та їх застосування.

Змістовий модуль 2. Основні риси розвитку світової історіографії в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття.

Тема 4. Розвиток сучасної французької історичної науки. Суспільно-політичний розвиток. Еволюція Школи “Анналів”. Економічна і соціальна історія. “Нова історія міжнародних відносин”. Історія Великої Французької революції. Проблеми новітньої історії.

Тема 5. Новітні історіографічні студії США. Основні етапи та напрями розвитку історіографії. Організація історичної науки. Історіографія американських революцій. Історія зовнішньої політики. “Нова історична наука”. “Культурний поворот” в історіографії.

Тема 6. Традиційні та новітні підходи до історіописання у Великій Британії наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст. Сучасні історичні дослідження в Німеччині. Традиції та новації в історичній науці. Організаційні підстави. Соціальна історія. Культурно-антропологічна історія. Віхи британської історії. Етапи і напрями історичних досліджень. Організація історичної науки. Соціальна історія. Культурно-антропологічна історія. Проблеми національної історії.

Методи навчання: метод періодизації, історико-генетичний метод, історико-порівняльний метод, історико-типологічний метод, історико-системний метод.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за самостійну роботу).

Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час самостійних робіт заборонено.

Відвідування занять є обов’язковим компонентом оцінювання. За об’єктивних причин навчання відбувається в он-лайн платформах Moodle та ZOOM

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: під час лекцій та семінарських занять можливим є використання ноутбуку, електронної дошки

Система оцінювання та вимоги:

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне оцінювання та самостійна робота						Екзам.	Сума
ЗМ1			ЗМ2				
т 1	т 2	т 3-4	т 5	т 6	т 7-8	50	100
6	6	13	6	6	13		
25			25				
50							

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	зараховано
78-89	B	
65-77	C	
58-64	D	
50-57	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Ададуров В. Нові “території” історії: проблеми синтезу соціальних наук у творчості третього покоління школи “Анналів” (на прикладі концептуальних поглядів Еммануеля Ле Руа Лядюрі) // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2000. – Вип. 35-36.
2. Америки / под. ред. Н. Дементьева и А. Патрушева. – М., 2000.
3. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних факультетів університетів. – Львів, 2007.
4. Історіографія історії нового і найновішого часу країн Європи і Америки / Под ред. И.П. Дементьева и А.И. Патрушева. – Москва, 2000.
5. Історіографія історії нового і найновішого часу країн Європи і Америки / Под ред. И.П. Дементьева и А.И. Патрушева. – Москва, 2000.
6. Історіографія історії Росії : учебное пособие для студ. высш.учеб. завед. / Г.Р. Наумова, А.Е. Шикло. – М., 2008.

7. Історіографічний словник. Навчальний посібник для студентів історичних факультетів університетів / за ред. С.І. Посохова. – Х., 2004.
8. Калакура Я. Українська історіографія. Курс лекцій. – Київ, 2004.
9. Колесник І.І. Українська історіографія XVIII – поч. XX ст. – Київ, 2000.
10. Оглоблин О. Гетьман Іван Мазепа та його доба. Друге допов. вид. Нью-Йорк – Київ – Львів – Париж – Торонто, 2001. – 461 с.
11. Рибак І. В. Історія України у проблемному викладі, в особах, термінах, назвах і поняттях: Навчальний посібник-коментар / І. В. Рибак, А. Ю. Матвеев. – 2-ге вид, допов. – Хмельниц.: Евріка, 2004.– 200 с.

Додаткові

1. Брайчевський М. Возз'єднання чи приєднання. // Твори. – К., 2000.
2. В.В. Зверева, М.Ф. Румянцева. – М., 2002.
3. Водотика С.Г. «Соціальне замовлення» історичній науці УСРР (1920-1930-і рр.). // Україна XX ст.: культура, ідеологія, політика. Збірник статей. – К., 2001. – Вип.. 4. – с. 192-208
4. Європи і Америки : конспект лекцій / М.Г. Кукурудзяк. – Кам'янець-Подільський, 2002.
5. Коваль М.В. Політика проти історії: українська історична наука в Другій світовій війні й перші повоєнні роки. // Укр. іст. журн., 2002. – №1. – с. 3-25.
6. Копилов С.А. Історіографія всесвітньої історії: методичні рекомендації до семінарських занять для студентів денної та заочної форм
7. Кукурудзяк М.Г. Історіографія історії нового і новітнього часу країн
8. Л.П. Репина, В.В. Зверева, М.Ю. Парамонова. – М., 2004.
9. лекцій / Б.Г. Могильницький. – Томск, 2008. – Вип. 3: Істориографическая революция.
10. Максимович М. У пошуках омріяної України. Вибрані українознавчі твори. Упорядник В. Короткий. – К., 2003. – 360 с.
11. Могильницький Б.Г. История исторической мысли XX века : курс
12. навчання / С.А. Копилов. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2009.
13. Новітня історія України. – К., 2000.
14. Репина Л.П. История исторического знания. Пособие для вузов /
15. Репина Л.П. Теория истории : учебное пособие / Л.П. Репина,
16. Сакада Л.Д. «Український історик»: генеза, тематика, постаті. – К., 2003.
17. Сто великих українців. – М. – К., 2002.
18. Чугуєнко М. Україна, яка шокує. – Х., 2005.

Інтернет-ресурси

<http://www.istmira.com/istros/istoriya-latvii-ot-rossijskoj-imperii-k-sssr/>
<http://wolff-europe.narod.ru>
www.academia.edu

Электронная библиотека (Україна) (www.lib.com.ua/)
ACLS History E-Books Project (США) (www.historyebook.com/)
Міжнародний комітет історичних наук (www.cish.org/)